

Ein filmur um Kjølbro

Arnstein Niclasen

Sjónvarpið sýndi herfyri ein film um vinnulívsmannin J. F. Kjølbro, sum á fyrimyndarligan hátt bygdi upp eitt fjøltáttað virkseimi, ið ikki hevði sín líka í landinum, og sum vakti ans og virðing um lond, ið vit tá høvdu samskipti við.

Eitt spennandi filmsupdrag um ein framúr íverksetara. Trý av barnabørnum hansara lótu her koma til kennar, hvussu tey mintust teirra forfedrar á Biskupsstøð – ommuna, Karina (1882-1952) og abban, Jógvan (1887-1967). Og hetta komu hesi trý barnabørnini bara væl frá.

Kjølbro var ein einari, ið helst eingin rættiliga kendi, og hann gjørdi ikki nógvan háva burtur úr sær. Hóast hann gjøgnum viðrák og andróður lívsins kendi eina ovurhonds ábyrgd og avbjóðing hangandi á hálsinum hvørja løtu, tað eygað var opið.

Hann var inntonktur av lyndi og greiður, tá ið hann við høvi bar fram sína áskoðan. Dugdi og tordi at taka avgerðir. Hittinorðaður. Heilsaði dæmliga børnum,

hann møtti, við: “Hvussu eitur tú og pápi tín?”

Og júst soleiðis, sum ommudótturin væl greiddi frá, var teirra sámiliga lívsfórsla, og soleiðis kendu vit tey við, sum grannar. Pápi átti “Dragasund” saman við Kjølbro og førði skip hjá partafelagnum úti við 30 ár. Ein systir var arbeidsgenta hjá Kjølbro og í handlinum á Biskupsstøð í fleiri ár. Sagt varð, at Karin var effektiv - eisini við hús - og Jógvan sera friðarligur at umgangast. Mikla virðing áttu hesi bæði í heimi okkara.

Bæði Kaj Johannesen, rokskipari og Andrew Sloan, ið talaðu við jarðarferðina, áttu Kjølbro’sa álit og vinalag. Men upplivdi og kendi nakar av hinum statistunum í filminum Kjølbro - ella tíðina tá - yvirhøvur? Undantikin er Svenning Johannesen (føddur í 1925), ið mynstraði sum trolaraskipari á “Norðbúgv-anum” bara 21 ára gamall Ótrúligt, ha?

At lesa sær nakað til er gott. Men tað er bara ikki tað sama, sum at uppliva og vera við í átøkunum. Lisið kundi eisini verðið úr bókini um Kjølbro, sum kom út í fyrrárið og helst hevði enn fleiri faddirar.

Okkurt bekl kom tó fyri í filminum, ið fleiri, sum høvdu okkara dagligu gongd í samkomuni, ikki kennast við. Eitt var, at Jens Clæmint Isaksen og Kjølbro, annar sat á fyrsta beinki í stýriborði og hin í bakborði, hesir

vóru fíggindar undir læknastriðnum - hóast brøður í Betesda. Hetta var helst betri ósagt.

Eisini hetta, um at onkur helt, at Kjølbro átti at verðið beindur burtur úr samkomuni við heimild í hansara luttøku undir læknastriðnum. Og at Kjølbro tá bað henda mannin um lykilin, tí hann hevði jú bæði latið grundøki til salin og stuðlað

eru eisini fólk “fátæk í anda”, sum kunnu loypa fram-av sambært 1. kor. 1,26: “Tit eru ikki mangir vísir eftir holdinum, ikki mangir mektigir, ikki hábornir.”

Filmurin ber eisini fram eina veruleikafjara áskoðan á ein kjarna í sjálvum samkomulívinum. Hetta, at ein ávísur stuðul til virkseimið, av hesum økir um ræðisrættin. Hetta er ikki eftirfarandi. Tí hesi viðurskipti hoyra vitiliga neyvt “loyni-kamarinum” til. Í djúpi hjartans ímillum hin óhefta einstaka og Tann Almáttuga. Og hetta verður tí als ikki brúkt sum leysakast millum manna við ómátahildin høvi. Soleiðis er tað bara.

Eisini er tað ein myta, at Kjølbro “vildi leggjast á alt”. Hetta var ikki so. Har vóru tá vala fyrirøkur sum p/f J. J. Jacobsen, Jens Clæmint Isaksen, Joensen & Olsen o.fl., sum Kjølbro hevði eitt sera gott samstarv við. Og hann var teim ofta hentur í ávikum.

Onkur kann kanska eisini undrast á, hví eingin av børnunum hjá Kjølbro, sum so, tóku undir við ella lut í hesum “sannheitserkennili” (soleiðis sum tey gomlu mál-bóru seg), sum Karin og Jógvan trúliga stóðu í - fyri lívið? Men tað er eitt annað mál.

Men fyri børnini hjá Karini og Jógvani Kjølbro og eftirkomarum teirra hevur tað helst mang-an ikki verið lætt at bera í gerandisdegnum, henda

øvundin og mistonkiliggeringin, sum liggur so tætt undir húðini á okkum mannabørnum mótvegis teimum, sum nú einaferð duga betri at fóta sær í samfelagnum ella í lívinum annars. Áskoðanir sum: “Ja, hvat mann hasin Jógvan Fríðrik, sonur “Ole Klokke”, halda seg vera?”. “Og tá ið Kjølbro doyri, tá fer Betesda fallit!” (Hetta seinna hoyrði eg fleiri ferðir millum menn).

Heimunum hjá Evaldi og Nølla hava vit, sum vuku upp har á leið, bara gott at bera. Fyri børnini nærindis funnst ikki blíðari og meiri fyrikomandi (og vakrari) konur innan fyri Klakk enn Gerdu og Thurid.

Øll mannaverk eru ófullkomin. Og søguskriving eigur tí eingin at havast at einsamallur - uttan eina neyva og serkøna ritstjórn. Tí søgufrøði er ikki nøkur eksakt vísindagrein, og menn meta/gita mangan skeivt. Soleiðis er tað.

Annars var filmurin bara hugfarsligur viðhvørt, og kanska átti manningin í KvF at lagt meiri doyri á tilíkar lýsingar av samfelagsligum áhuga – heldur enn tær mangan møðsomu samrøðurnar og tíðindini vit fáa – ofta í bestu senditíð.

Tí fleiri framúr dugnalig fólk eru har undir lonini í Sortudíki. Tað vita vit.

MFS: Er nakað Mark?

Meginfelag Føroyskra Studenta

Føroyski búskapurin, Setrið og talið av lesandi er í stórum vøkstri, og hetta fegnast vit um. Men allar medaljur hava sum kunnugt eina baksíðu, og hendan er tíanverri einki undantak.

Góði búskapurin, saman við blómandi ferðavinnuni og ymiskum øðrum, hevur við sær, at bústaðarkostnaðurin er stóðugt vaksandi, meðan útboðið er relativt minkandi. Hetta hevur við sær, at tað er ógjørlegt hjá flestu lesandi í Føroyum at finna eitt stað at búgva – sum ikki er eitt kamar heima hjá mammu og babba.

Tað almenna sær út til at hava meira enn ilt við at loysa hendan trupulleikan, ella at taka hann í álvara. Tó so, at nýggja almenna koll-egie ‘Finsen’ er ein roynd at loysa trupulleikan, so eru tær 37 íbúðirnar bara eru

ein dropi í havinum í mun til tørvin.

At privata vinnulívið velur at nýta ein part av kapitalinum hjá sær til at loysa ein slíkan trupulleika er alla æru vert. Men tað sum nú hendir við kolleginum ‘Mark’, gerst meira og meira ótespiligt at eygleiða. Íbúðirnar, sum í forvegin eru litlar og alt ov dýrar og har man skal gjalda eyka fyri børn, eru nú bara tøkur fyri tann lesandi 11 mánaðir um árið. Hetta seinasta kom fram leygardagin 5. november, í einari samrøðu við eigaran av ‘Mark’, í tíðindasendingini hjá KVF. Tað vísir seg, at tey lesandi binda seg til at flyta út úr teirra íbúðum 30. juni hvørt ár, og sleppa ikki at flyta inn aftur fyrr enn 1. august. At tvinga vaksin fólk út úr heimi sínum á hendan háttu var ikki ein trupulleiki fyri eigaran, tí hann helt, at tey bara kundu flyta heim aftur til mammu og babba hendan mánaðin. Sam-

bært honum, var tað ikki tí, at Mark hevði ætlanir við íbúðunum í julimánaði, men tí at hetta var nakað, sum mann vanliga ger á næmingaheimum.

MFS heldur, at man eigur at kalla ein spaka fyri ein

spaka. Hetta er ikki á nakran hátt ‘vanligt’ fyri eitt koll-egie - hetta er sera óvanligt. Ongin rakstrarlig atlit tala fyri hesum, og hetta er sera trupult hjá teimum lesandi – hugsa tær at skula pakka øll tíni ting hvørt ár, og so

verða heimleys í ein mán-að! Einasta orsøkin til at hetta verður gjørt er sjálvandi, at eigarin ætlar at nýta íbúðirnar sum hotel/vallaraheim í bestu ferðatíð – also skulu tey lesandi góðtaka at onkur fremm-

andur sveyur í teirra song, brúkar teirra vesi og teirra køk, meðan tey eru heimleys.

MFS heldur, at vit eru við at kenna Mark, men spurn-ingurin er, um Mark kennir sær nakað mark.